

КОВБАСЮК СТЕПАН ВАЛЕРІЙОВИЧ

Національний університет «Одеська юридична академія»,
старший викладач кафедри загальнотеоретичної юриспруденції

ОСОБЛИВОСТІ ІНСТИТУАЛІЗАЦІЇ СУЧАСНОЇ ДЕРЖАВИ

Існування сучасної держави пов'язане з постійним розвитком її інститутів, вдосконаленням її інституційної та функціональної систем. Сьогодні основними факторами інституційних змін в державі є глобалізація та інформатизація. У дослідженнях інституціоналістів, присвячених вивченню цих процесів, підкреслюється одне з його найважливіших наслідків — зміна функцій державної системи. Якщо раніше державні інститути самостійно визначали основні параметри національної внутрішньої і зовнішньої політики то сьогодні поняття національного суверенітету розмивається.

Сучасній державі властиво нести постійну відповідальність за забезпечення людей товарами і виправлення помилок ринку для сприяння економічному зростанню і стабільності. Що призводить до формування торгівельної держави у котрій формуються інші політичні і економічні інтереси в порівнянні з колишнім національною державою. Акцентуючи увагу на торгівлі, а не на силовий експансії, вона більшу частину своїх ресурсів направляє на розробку і виробництво нових товарів і на завоювання нових позицій на міжнародному ринку [1, с. 13].

Появі такого типу держави є наслідком чотирьох чинників. По-перше, дією великого числа ТНК, що створили глобальні мережі виробництва і розподілу товарів. По-друге, торгівельна держава спирається на відкриту міжнародну торговельну систему. По-третє, торгівельні держави забезпечують власну безпеку за допомогою колективних зусиль, а не через відокремлення. По-четверте, торгівельні держави визнають, що у взаємозалежному світі вони не можуть зайняти позицію ігнорування міжнародних організацій і режимів без серйозних економічних і політичних втрат для себе.

Та оскільки при функціонуванні нерегульованого вільного ринку годі відвернути соціальні проблеми, то держави не змогли залишатись осторонь цих процесів, як би цього не хотіли корпорації. Тому держави закономірно мусили вдатися до соціал-демократизму як до природної реакції на зростаючу силу корпорацій. Деякі автори зазначають, що саме це стало причиною приходу до влади соціал-демократії в більшості розвинутих країн [2, с. 49]

Досвід формування торгівельної та соціальної держави продемонстрував неспроможність традиційних інститутів ефективно вирішувати завдання сучасної держави пов'язані з інтеграцією держави у міжнародне співтовариство та регулювання економічних відносин

разом з підтримкою мінімальних соціальних стандартів. Це зумовлює формування іншої інституційної моделі держави – сервісної держави.

Визначальними особливостями сервісної держави є те, що в сервісній державі більша частина функцій реалізується «за запитом», тобто сервісна держава є пасивною. Демонізація функцій веде до появи альтернативних інститутів, що здійснюють функції держави. Наразі інститути громадянського суспільства поступово інституційно витісняють державу.

Таким чином, можна стверджувати, що сервісна держава – це функціональна модель сучасної держави, зорієнтована на максимальну децентрацію і децентралізацію функцій, реалізація яких здійснюється, як правило, на конкурентних засадах в ситуативному режимі [3, с. 66].

Інституалізація сучасної держави відбувається за наступними напрямками:

1) нормативний – формування стійких моделей поведінки суб'єктів, закріплення цих моделей в різних джерелах;

2) організаційний – організаційне забезпечення ефективного функціонування встановлених моделей поведінки суб'єктів за допомогою створення різних соціальних структур, формування механізмів громадського контролю та зовнішніх атрибутів інститутів;

3) функціональний – формування цілей і завдань, а на їх основі напрямків діяльності інститутів. Функції інститутів в першу чергу полягають в консолідації суспільства і регулювання взаємовідносин між суб'єктами;

4) суб'єктний – інститути формують систему статусно-рольової диференціації, поділу праці, що призводить до професіоналізації індивідів. Саме в інститутах поділ функцій і відносини взаємозалежності між індивідами стають відтвореними, що обумовлює формування якісно нових вимог до суб'єктів, які формують інститут.

Інституалізація моделі сучасної сервісної держави в Україні повинно проходити за наступними напрямками:

1. Нормативний аспект пов'язаний з формуванням ціннісного підґрунтя інституалізації, формування нової етики державних службовців на основі правових демократичних цінностей, свободи особистості, заборони дискримінації.

2. Суб'єктний напрям пов'язаний з формуванням концепції відповідального лідерства та відбору кваліфікованого персоналу.

3. В рамках організаційного напрямку інституалізації повинна бути сформована система зворотного зв'язку та відкритості інститутів держави, що відповідає моделі електронного урядування.

Результатом цього процесу повинно стати побудова поліцентричної держави, в якій інституалізується реальний розподіл влади відбувається посилення ролі інститутів громадянського суспільства в формуванні і здійсненні державної політики.

Список використаної літератури:

1. Любашиц В.Я. Методология исследования государства и государственной власти (системно-структурный аспект) / В.Я. Любашиц // Северо-Кавказский юридический вестник. — № 2. — С. 3-24.
2. Михайлина Д. Держава і транснаціональні корпорації в умовах корпоративного глобалізму / Д. Михайлина // Україна: аспекти праці: Науково-економічний та суспільно-політичний журнал. — 2006. — № 7. — С. 46-50.
3. Дзевелюк М.В. Сервісна держава як функціональна модель сучасної держави / М.В. Дзевелюк // Актуальні проблеми держави і права. — 2017. — № 65. — С. 60-67

ФЕДОРОВА ТЕТЯНА СЕРГІЇВНА

Міжнародний гуманітарний університет,
аспірант кафедри теорії та історії держави і права

МЕДІАЦІЯ У СФЕРІ ГОСПОДАРСЬКОЇ ЮСТИЦІЇ

Захист судом порушених прав — ефективна і цивілізована форма захисту. Саме ця ідея покладена в основу авторитетних міжнародних документів у галузі прав людини та ст. 55 Конституції, де права і свободи людини та громадянина захищає суд. Всі інші правоохоронні органи працюють на правосуддя і їх діяльність щодо захисту прав людини отримує остаточну оцінку в суді з позицій права [1, с. 57].

Однією з вагомих процедур в контексті забезпечення права людини на справедливий суд є процедура присудової медіації, яка, в свою чергу, повинна стати одним з основних принципів зміни політики судової влади. Пункт 5 Директиви Європейського парламенту і Ради Європи № 2008/52 щодо створення правового простору свободи, безпеки та справедливості, повинен охоплювати доступ і до судових, і до позасудових методів вирішення спорів [2]. Процедура присудової медіації дає змогу вирішити самостійно конфлікт, забезпечуючи таке рішення силою судової влади.

Більш ніж двадцять років тому поняття «медіація» прийшло в Україну з практики демократичних розвинутих країн. Важливою особливістю сучасної медіації є те, що вона входить до пакету інших методів позасудового неформального врегулювання спорів, таких як арбітраж, примирення, міні-суди, експертна оцінка. І все ж медіація є найбільш яскравою і найпоширенішою альтернативою судам.

Медіація, за визначенням Н. Крестовської, є позасудовою структурованою процедурою врегулювання конфлікту шляхом переговорів його учасників за допомогою нейтрального посередника-медіатора [3]. Тобто, медіація є особливим видом посередництва, що передбачає